

b

MARTIN VOPENKA (1963), češki pisac, rođen je u Pragu. Sin poznatog matematičara Petra Vopenke, i sam je studirao matematiku i fiziku na Češkom tehničkom univerzitetu u Pragu, iako je oduvek želeo da bude pisac. Prvi roman, *Kameny z hor*, napisao je 1989. godine. Njegov roman *Nová Planeta* dobio je 2016. godine najznačajniju češku književnu nagradu za dečju i omladinsku književnost – Zlatnu lentu, dok je i poslednji deo njegove trilogije *Spící tajemství* takođe bio nominovan za ovu prestižnu nagradu. Tematski, njegovi romani nadilaze lokalne okvire češke književnosti, a posebnu inspiraciju za njih nalazi u planinama – posećivao je Antarktiku, Čile, Argentinu, Kirgistan. Njegove knjige za decu i mlade među najuspešnijim su, najčitanijim i najcenjenijim u Češkoj. Povremeno piše i poeziju. Direktor je Udruženja čeških knjižara i izdavača, vlasnik izdavačke kuće *Práh* i novinar. Redovno piše polemičke članke za novine. Njegove knjige prevedene su na engleski, nemački, italijanski, poljski, španski, ruski, bugarski i mnoge druge jezike, a po jednom od romana, *Spící mesto*, snimljen je igrani film. Vopenkina književnost prepoznatljiva je po izraženoj svesti o ličnim borbama pojedinaca i opasnostima koje prete društvu u celini.

b

Martin Vopenka

MOJ BRAT, MESIJA

edicija

KIRKA (knjiga br. 52)

sa češkog preveo

Uroš Nikolić

uredništvo

Aleksandar Šurbatović

Tamara Krstić

Milica Brkić

lektura

Milena Jakovljević

originalni naslov i prava

MŮJ BRATR MESIÁŠ

Text © Martin Vopenka, 2021

*Recikliraj, zasadi,
brini se o prirodi onako kako
se ona oduvek brinula o nama.*

1

propoved na kiši

Olovni kišni oblak pojavio se iznad planinskih vrhova i krenuo prema zalivu uprkos vetru koji je duvao s pučine i šibao po Marekovim pognutim leđima.

Okupljeni su vetru bili okrenuti licem. Misli o nado-lazećem nevremenu nesumnjivo su im prolazile kroz glavu. Činilo se ipak da im naleti hladnog vazduha pomažu da se usredsrede.

Danas ih je bilo malo manje. Zato što je Petr propo-vedao u Novom Karlinu. Istog dana, u inat.

Marek nije hteo da misli ni na provalu oblaka ni na raskol, koji je iz dana u dan bio sve izgledniji. Oni koji su bili tu netremice su ga gledali. Između ostalih, i mršava devojka u prvom redu. Nikada je ranije nije video.

Nije osećao potrebu da im se obrati. Ali već se bio navikao da je to nešto na šta ne može da utiče. Reči koje su okupljeni očekivali na kraju bi same došle. Kao i sada: „I zbog toga znam da je Bog kroz njega progovarao. Kroz njega je želeo nešto da nam poruči.” Dok je izgovarao ove reči, negde duboko u sebi osetio je gađenje. Ponajviše zbog reči Bog. Ilaj, njegov brat, to nikada nije rekao. Nikada nije tvrdio da je on taj koga je sam

Bog izabrao. Ali kako drukčije da govori o njemu? Kako da to objasni onima koji nikada nisu videli njegovo lice?

Marek ga je stalno imao pred očima. U sebi je čuvao sećanje na lice brata koga majka, šezdeset pet godina pre toga, u zavežljaju donosi iz porodilišta. Još tada je znao da će to lice biti najvoljenije. Bilo je tako sićušno i nežno. Oči sklopljene, kapci čvrsto stisnuti. Ali i takvo je izazivalo divljenje. Isto lice gledao je i trideset godina kasnije dok ga je život polako napuštao.

Nekako se ipak prenuo iz sentimentalnog prisećanja i stigao do završne reči. Kiša je već nakvasila okolne padine, mestimično prekrivene mediteranskim rastinjem. A mnogi među onima koji su sedeli nasred opustelog, a zatim ponovo naseljenog primorskog odmarališta, ostavili su svoje nastambe otvorene, a životinje odvezane. Došlo je vreme da se skup raspusti: „Na dobrom ste putu – svi vi. Na dobrom ste putu da razumete poruku. Ilaj je govorio: 'Treba se vratiti životu. Treba ponovo pronaći život. Život dolazi iz prirode. U tehnici života nema. Onaj kome je nad glavom nebo, taj ima sve. Onaj ko od tehnike ne vidi sunce ni oblake, niti primećuje da na njega pada kiša, taj nema ništa. Onaj na koga kiša pada ima sve darove sveta.'”

U tom trenutku prve kapljice pale su na razvaljenu kaldrmu i na ramena i kosu okupljenih. Svi su podigli glave, očiju raširenih od sreće. Samo je devojka iz prvog reda uporno zurila u njega.

Utom se visoko iznad začulo šuštanje koje nije poticalo ni od vetra, ni od kiše. „Ptica!”, neko uzbuđeno viknu. „Mehanička ptica s kamerom!”

Masu je ispunio gnev. Krupni, mlađi čovek dohvatio je kamen i zavitlao ga prema nebu. Međutim, kamen je promašio dron i pao među ljude. Pukom srećom nikoga nije pogodio. Nastao je metež. Svi su zgrabili po kamen.

devojka sa crvenom torbom

Kiša je dobovala po plaštu kojim je Marek zaštitio glavu. Donedavno propovednik, sada samo pognuti starac, teturao se putićem između napuštenih bungalova. U desnom kuku ga je probadalo. Imao je sve manje snage. Imao je sedamdeset dve godine. Pod nogama mu je škripao pesak koga su decenijske kiše sprale sa obližnjih planina. Nekada su te noge koračale po usijanim pločnicima.

Marekov bungalov nije bilo daleko. Dogegao se do vrata i letimičnim pogledom se uverio da ga devojka iz prvog reda prati. Išla je za njim. Devojke poput nje bile su spremne da mu daju sve. Ipak, znao je da u njemu traže onoga koga više nema, onoga do koga nije bilo moguće dopreti. Traže Ilaja. Marek je to dobro znao, ali se nije opirao. Njihovo društvo mu je prijalo.

Međutim, danas se osećao umornije nego inače. Možda zbog hladnog talasa koji je stigao i do Sredozemlja. Osim toga, počela je jesen.

Shvatila je da ju je primetio i bez oklevanja ga sustigla na samom pragu. „Mogu li?“, čuo je njen glas.

Čuo je u tom glasu i neki akcenat. Poljski ili ukrajinski ili... Nije ni važno. Ovde je svako imao nekakav akcenat. Preko ramena je imala veliku crvenu torbu koju ju je verovatno kupila u gradu. Svetlu kosu skupila je ispod

plave kapuljače. Njen prodoran pogled ga je iznenadio. Očigledno je znala šta hoće. Na kiši je delovala krhko, ali krhka nije bila. „Uđi”, klimnuo je.

U kaminu je i dalje pucketala vatra, a suvi, zagrejan vazduh pomogao je Mareku da zaboravi na staračku bol. „Gde živiš? Kod Petra?”, pitao je nakon što je zbacio plašt. „Nisam te ranije viđao.”

„Slušala sam ga jednom. Ali ne živim kod njega. Živim u gradu.”

Iznenadeno ju je pogledao. Za to vreme i ona je zbacila plašt, tako da je mogao da vidi njena uska ramena i obline nevelikih grudi. U gradu, znači, pomislio je. Bilo je i takvih. U poslednje vreme sve više. Došli bi, neko vreme boravili kod njega, a onda bi se vratili svojim starijim životima. Govorilo se i da formiraju sopstvene grupe. „S kim si ovde?”

„Sama sam”, nasmešila se, i Marek se ponovo uverio u to da joj samopouzdanja ne manjka. Dodala je: „Snalazim se.” A nakon jedva приметne pauze nastavila: „Volim kontakt s ljudima. Radim masaže.”

„Masaže?”, začudio se. Pomislio je kako je previše slaba za tako nešto. „Šta tražiš ovde?”

„Došla sam da te izmasiram”, odgovorila je toliko prirodno da nije bilo moguće posumnjati u njenu iskrenost. „Krsta su ti blokirana. Desni kuk ti stoji previše nisko. Mnogo patiš. I treba ti toplina. Treba ti da zagreješ prepone.”

Treba... Kome to ne treba, pomislio je „Ja imam sedamdeset dve godine”, rekao je. Hteo je da se izdigne iznad situacije, ali umesto toga je osetio čuđenje u svom glasu. I trunku samosažaljenja. „Staviću čaj.” Nesvesno je sklonio pogled. „Sedi.”

„Ja ću staviti čaj, a ti leži. Ovde”, pokazala je na jag-nječú kožu kojom je prekrivao ležaj.

kako si živeo dok si bio sam?

Leda su mu pucketala pod njenim snažnim rukama. Dlanovima se oslonila o njegovu zadnjicu i vukla mu koleno nagore. Osećao se raskrečeno poput žabe. Osećaj slasti u njemu se mešao sa stidom. Stideo se svog tela – svoje slabosti i starosti. Stideo se požutele kože i ljubičastih spletova vena, i još gore, plašio se da smrdi. Ne na znoj ili prljavštinu, već na trulež. Na kraj koji je sve bliži. Srećom, istrljala ga je nekakvim uljem. Mogao je da oseti njegov miris uprkos tome što mu je nos bio zariven u gustu životinjsku dlaku.

Napetost je napokon popustila. Bolna procedura blizila se kraju. Na trenutak se odaljila od njega. Čuo je šuškanje i mogao je da pretpostavi šta je njegov uzrok. Popela mu se na leđa. Opkoračila ga je, savila se i... počela da se trlja uz njega. Najpre je osetio njene tople grudi na svojoj koži. A trenutak kasnije i njene koščate butine.

Ilaj to nije zabranjivao. Naprotiv, govorio je da je dođir prirodan, baš kao i ljubav. U Pragu su Hana i on u početku stalno vodili ljubav. Mareku je tada to mnogo smetalo. Ilaj se tek kasnije odrekao telesne ljubavi. Ne zato što ju je smatrao pogrešnom ili zato što je izgubio želju, već da ne bi ostavio potomstvo. Ali onda je Hana počela da priča kako je oduvek bio uzdržan. Kako je bio protiv seksa. Kao dokaz je iskoristila upravo činjenicu

da nije imao decu. Naravno da nije imao decu. Znao je da ih neće imati, ali i pored toga nije želeo da iskušava sudbinu. Uostalom, on je bio taj koji je predvideo da će deca prestati da se rađaju. Ne potpuno i ne svuda. Ali prestaće. Tada mu niko nije poverovao. Napadali su ga, bunili se. Ipak, on nikada nije nudio objašnjenja. Govorio je: „S našom vladavinom je gotovo. Planeta Zemlja će sada sama odlučiti koliko treba da nas bude.”

Marek je dobro pamtio kako se osećao zbog Hane i Ilaja. Njih dvoje bi se odavali strastima iza tankog zida dok bi on, Marek, očajavao. Nije znao šta da misli o tome što neko koga počinju da doživljavaju kao sveca radi takve stvari. Plašio se da će ga neko od njegovih sledbenika uhvatiti na delu i da će ga svi napustiti. Hana danas tvrdi kako je Ilaj živeo čednim životom dok Marek bolje nego ranije razume da njegov brat nije učinio ništa loše. Telesna ljubav nije bila u suprotnosti s njegovim učenjem.

O Hani se znalo da je svojevremeno u Pragu spavala s Norvežanima za novac, inače bi verovatno i za sebe tvrdila da je nevina. A najgore od svega bilo je to što joj je Petr poverovao. Nastavio je da propoveda o bratovljevoj čednosti, pogrešno je uzimajući za osnov njegovog učenja. Pravili su od Ilaja nekog ko on nije bio, niti je hteo da bude.

Devojka se i dalje trljala o Marekova leđa. Njegove misli vratile su se do nje, do njene čulne mladosti. Podigao je dlanove i dodirnuo njene bokove. Ona je zavukla ruku između njegovih nogu. Nije mu bilo do toga – bar ne još. Ipak, počela je da ga stiska. Prijalo je i bez erekcije, neznatno se prokrvio. Devojka je to shvatila kao poziv i pojačala je stisak. Marek se okrenuo na bok i blago je uhvatio za ruku. „Nije mi do toga”, šapnuo je. „Više mi nije do toga.” Pogledao je u njene neočekivano

tamne oči u kojima kao da je sve ostajalo i ništa se nije odražavalo. Usne su joj bile stisnute. Ispitivački ga je posmatrala.

Pred njim se pružalo savršeno, izduženo telo. Izvajani mišići svedočili su o dobroj fizičkoj kondiciji. Ispružio je dlan. Zatvorio je oči i dodirujući je došao do njenog međunožja. To mu je prijalo. Udahnula je i zastenjala – možda i preglasno. Ali ne bi mu smetalo ni da se pretvara. Doživljavao ju je kao dar.

Potom su ležali pokriveni. Privila mu se uz bok, bradu naslonila na njegovo koščato rame, opuštena, naizgled zadovoljena. Sada će nesumnjivo pitati za brata. Nije joj to uzimao za zlo, računao je s tim.

Zaista je oborila glavu i zagledala mu se pravo u oči. A onda je pitala: „Kako si živio dok si bio sam?”

Zbunio se. To nije bilo pitanje koje je očekivao. „Sam? Kako to misliš, sam?”

„Bio si dosta stariji od njega. Kažu, celih devet godina. Devet godina si živio bez njega.”